

۳۸ فرصت‌های پیش روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب هویت‌های جدید در جوامع مختلف، یکسان نیست. هر جامعه به تناسب عقاید و ارزش‌های خود، برخی تحرک‌های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع میکند برخی هویت‌ها را می‌پذیرد و برخی دیگر را نمی‌پذیرد. مثال: قانون ممنوعیت حجاب در مدارس فرانسه (در صورت داشتن حجاب اخراج می‌شوند) و با طرفداران تبعیض نژادی در قرن ۲۰ م (ما با سیاهان در یک مدرسه نخواهیم رفت).

۳۹ هر فرد در جامعه‌ای متولد می‌شود که نسل‌های قبل از او آن را ساخته‌اند. این جامعه پس از تولد فرد، بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند. یعنی آن فرد را به عنوان یکی از اعضای خود به رسمیت می‌شناسد و برای او ویژگی‌های متناسب با موقعیتی که در آن قرار گرفته است در نظر می‌گیرد.

۴۰ هویت اجتماعی یک فرد ممکن است در طول زندگی او تغییر کند کسب هویت‌های اجتماعی جدید، با تغییراتی در موقعیت اجتماعی افراد همراه است یعنی جایگاه فرد در جامعه یا یک گروه تغییر کند هویت اجتماعی او نیز تغییر می‌کند.

۴۱ قوانین جیم کرو قوانین ایالتی و محلی آمریکا برای سیاهان بود که مربوط به سال‌های ۱۸۷۶ تا ۱۹۶۵ بود که سیاهان را از نظر خدمات مختلف اجتماعی و اقتصادی پایین‌تر نگه می‌داشت. برخی نمونه‌های قوانین جیم کرو جداسازی نژادی مدارس دولتی، اماکن عمومی و حمل و نقل عمومی، و جداسازی نژادی دستشویی‌ها، رستوران‌ها و آب‌خوری‌ها برای سفیدها و سیاهان، الگوهای جدایی در مسکن، امور قرض دادن بانکی و تبعیض شغلی بود. ارتش ایالات متحده هم جداسازی شده بود.

۳۴ تحرک اجتماعی صعودی: با پذیرش موقعیت جدید، فرد از موقعیت اجتماعی خود بالاتر رود. مثلا مدیر یک بخش مدیر کل شود. تحرک اجتماعی نزولی: با پذیرش موقعیت جدید، موقعیت اجتماعی فرد پایین‌تر رود مثلا مدیر اداره از مدیریت عزل شود و به صورت کارمند عادی به کار ادامه دهد. تحرک افقی: با پذیرش موقعیت جدید، موقعیت اجتماعی فرد تغییر نکند مثلا کارمندی از یک بخش اداره به بخش دیگری انتقال پیدا کند.

۳۵ وقتی فردی در طول زندگی و فعالیت شغلی‌اش موقعیت اجتماعی‌اش تغییر کند تحرک اجتماعی درون نسلی داشته است. مثلا تا ۴ سال پیش کارمند بوده الان مدیر کل شده. وقتی موقعیت اجتماعی بین دو نسل تغییر کند تحرک اجتماعی میان نسلی است؛ مثلا پدرش کارمند بوده ولی خودش مدیر کل شده است.

۳۶ خیر تحرک اجتماعی در جوامع مختلف وابسته به فرصت‌هایی است که جامعه در اختیار افراد قرار می‌دهد. مثلا معلولان جسمی در برخی ازمشغال نمی‌توانند فعالیت کنند. در ایران زنان نمی‌توانند قاضی یا رئیس‌جمهور شوند.

۳۷ الف. جامعه‌هایی که بر اساس ارزش‌های نژادی شکل می‌گیرد صرفا برای یک نژاد خاص امکان تحرک صعودی وجود دارد، ب. جامعه‌ای که به ارزش‌های اقتصادی اهمیت و اولویت می‌دهد تحرک صعودی برای کسانی است که ثروت دارند. پ. یک جامعه غیر دینی هم به هویت دینی و معنوی افراد اجازه ظهور اجتماعی نمی‌دهد مثل منع حجاب دختران در مدارس فرانسه. ت. در یک جامعه دینی نیز هویت‌های که دارای ابعاد متعالی و الهی وجود انسان را نادیده بگیرند به رسمیت شناخته نمی‌شوند.

درس ۷ تحولات هویتی جامعه

سؤالات امتحانی درس هفتم

درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.	
۱ هویت فرهنگی جهان اجتماعی بر اساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی شکل می‌گیرد .	☐ درست ☐ نادرست
۲ با عضویت درجهان‌های اجتماعی، دارای هویت اجتماعی می‌شویم.	☐ درست ☐ نادرست
۳ هویت اجتماعی پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت فرهنگی است.	☐ درست ☐ نادرست
۴ جوامع اسلامی در مواجهه با امپراتوری‌های یونان و روم، عناصر دینی فرهنگ آن‌ها، را اخذ کردند.	☐ درست ☐ نادرست
جملات زیر را با عبارات یا کلمات مناسب کامل نمایید.	
۵ هویت اجتماعی افراد محصول آن‌هاست.	
۶ هویت اجتماعی افراد را می‌سازند.	
۷ چارچوب هویت اجتماعی در پرتو هویت سازماندهی می‌شود	
۸ هویت فرهنگی جامعه، فرصت شکل‌گیری متناسب با خود را پدید می‌آورد و در برابر انواع هویت‌های اجتماعی ناسازگار مقاومت می‌کند.	

تحول جامعه اعراب جاهلی به جامعه نبوی، تحولی..... و تحول جامعه نبوی به سمت جامعه اموی، تحول فرهنگی..... است	۹
از نظر قرآن کریم، انسان هنگامی می تواند حقیقت خود و جهان را بشناسد که به انسان و جهان نگاهی..... داشته باشد.	۱۰
هویت..... و هویت..... دو روی یک سکه اند.	۱۱
هویت..... جهان اجتماعی، گسترده تر از هویت اجتماعی افراد است.	۱۲
تا زمانی..... و..... جهان اجتماعی نزد اعضا با اهمیت و با اعتبار باشد هویت فرهنگی آن جهان دوام خواهد داشت.	۱۳
جوامع غربی پس از رویارویی با جوامع اسلامی طی جنگ های صلیبی، بدون اینکه به جامعه و فرهنگ اسلامی بپیوندند، تحولات هویتی پیدا کردند و از..... قرون وسطی به..... قرون جدید تبدیل شدند.	۱۴
گزینه صحیح را انتخاب کنید.	
اگر جامعه ای در تعامل با جوامع دیگر بر عقاید و ارزش های خود پافشاری نکند و به مرور زمان، به عقاید و ارزش های خود پشت کند، دچار..... می شود.	۱۵
الف. تحول فرهنگی ب. خودباختگی فرهنگی پ. غرب زدگی ت. از خود بیگانگی	
بسیاری از جوامع غیر غربی در رویارویی با جهان غرب، مبهوت و مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی غرب شدند و به همین سبب، دچار..... گشتند.	۱۶
الف. تحول فرهنگی ب. خودباختگی فرهنگی پ. بحران هویت ت. از خود بیگانگی	
در مواردی ممکن است انسان با خودش بیگانه شود به این وضعیت..... می گویند	۱۷
الف. تحول فرهنگی ب. خودباختگی فرهنگی پ. غرب زدگی ت. از خود بیگانگی	
نه تنها افراد، بلکه جوامع نیز ممکن است دچار از خود بیگانگی شوند که به آن از خود بیگانگی..... گفته می شود.	۱۸
الف. اجتماعی ب. فردی پ. فرهنگی ت. شخصی	
وقتی بی ثباتی رفتارها و هنجارها گسترده شود و به لایه های عمیق وارد شود امکان حفظ فرهنگ نباشد، جامعه دچار..... می شود.	۱۹
الف. تحول فرهنگی ب. خودباختگی فرهنگی پ. بحران هویت ت. از خود بیگانگی	
فرایند تبدیل یک جامعه به جامعه دیگر (به ترتیب. در گام گزینه صحیح است؟	۲۰
الف. تعارض فرهنگی- بحران هویت فرهنگی- تزلزل فرهنگی- تحول فرهنگی	
ب. تزلزل فرهنگی- تعارض فرهنگی- بحران هویت فرهنگی- تحول فرهنگی	
پ. تعارض فرهنگی- تزلزل فرهنگی- بحران هویت فرهنگی- تحول فرهنگی	
ت. تزلزل فرهنگی- بحران هویت فرهنگی- تعارض فرهنگی- تحول فرهنگی	
به سؤال های زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
تحول فرهنگی چیست؟	۲۱
هویت فرهنگی جامعه بر چه مداری شکل می گیرد ؟	۲۲
هویت اجتماعی افراد محصول چیست؟	۲۳
هویت فرهنگی تا چه زمانی دوام می آورد؟	۲۴
در چه صورتی هویت فرهنگی دچار چالش می شود؟	۲۵
جامعه چگونه دچار تحول فرهنگی می شود؟	۲۶
آیا خود باختگی فرهنگی یک آسیب عمیق فرهنگی است؟ دلیل بیاورید.	۲۷
غرب زدگی را تعریف کنید؟	۲۸
جهان اجتماعی چگونه از خود بیگانه می شود؟	۲۹
انواع از خود بیگانگی را نام ببرید؟	۳۰
منظور از خود بیگانگی تاریخی چیست ؟	۳۱
منظور از خود بیگانگی فطری (حقیقی) چیست ؟	۳۲
هویت فرهنگی چگونه شکل می گیرد ؟	۳۳
در چه صورتی ارتباط جهان های اجتماعی به تحولات فرهنگی منجر می شود؟	۳۴
دلیل فراموشی انسان از خود از نگاه قرآن چیست؟	۳۵

به سؤال‌های زیر پاسخ کامل بدهید.	
تزلزل فرهنگی را تعریف کنید.	۳۶
علل تعارضات فرهنگی در جامعه چیست؟ مثال بزنید	۳۷
هویت فرهنگی با هویت اجتماعی چه ارتباطی دارد؟	۳۸
هویت جهان اجتماعی چه تفاوتی با هویت اجتماعی دارد؟	۳۹
چه زمانی تحولات فرهنگی مثبت است؟	۴۰
چه زمانی تحولات فرهنگی منفی است؟	۴۱
علل تحولات فرهنگی را بنویسید؟	۴۲
ویژگی‌های جامعه خود باخته را بنویسید؟	۴۳
در چه صورتی فرهنگ به داد و ستد و تعامل فرهنگی می‌پردازد؟	۴۴
چند مورد از انواع تحولات فرهنگی را بنویسید و توضیح دهید.	۴۵
جوامع غرب‌زده برای دستیابی به تعامل با جهان غرب باید چه مسیری را طی کنند؟	۴۶
از خود بیگانگی فرهنگی چه پیامدها و ویژگی‌هایی دارد؟	۴۷
انواع ارتباطات بین فرهنگی را توضیح دهید و مثال بزنید.	۴۸
در چه صورتی روابط اجتماعی موجب فراهم کردن زمینه گسترش و پیشرفت جهان اجتماعی می‌شود؟	۴۹
مواجهه جهان اسلام با دیگر فرهنگ‌ها چگونه بود؟ در چه سطحی ارتباط فرهنگی داشتند؟	۵۰
چگونه ارتباطات فرهنگی منجر به تحولات فرهنگی می‌شود؟	۵۱
در چه صورتی فرهنگی به فرهنگ دیگر ملحق می‌شود؟	۵۲
چگونه ارتباطات فرهنگی منجر به هویت جدید می‌شود؟	۵۳
هویت فرهنگی جامعه تا چه زمانی دوام می‌آورد؟	۵۴
اگر تغییرات هویتی افراد مطابق عقاید و ارزش‌های جامعه نباشد چه اتفاقی رخ می‌دهد؟	۵۵
در نخستین رویارویی‌ها جوامع اسلامی در مواجهه با سایر جوامع، چه ابعادی در زمینه‌هایی از فرهنگ را اخذ کردند و کدام بخش از فرهنگ آنها را پذیرفتند؟ توضیح دهید.	۵۶
فرهنگ‌هایی که براساس فطرت انسان شکل نگرفته‌اند، چه مشکلاتی دارند؟	۵۷

پاسخ

۱۱ اجتماعی- فرهنگی	۱ درست
۱۲ فرهنگی	۲ درست
۱۳ عقاید و ارزش‌های	۳ نادرست؛ هویت فرهنگی جامعه، گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است.
۱۴ غرب مسیحی- غرب سکولار	۴ نادرست؛ جوامع اسلامی در مواجهه با اپراتوری‌های یونان و روم، عناصر عقلی فرهنگی آنها را اخذ کردند.
۱۵ گزینه الف	۵ عضویت گروهی
۱۶ گزینه ب	۶ نقش‌های اجتماعی
۱۷ گزینه ت	۷ فرهنگی
۱۸ گزینه پ	۸ هویت‌های اجتماعی
۱۹ گزینه ب	۹ مثبت - منفی
۲۰ گزینه پ	۱۰ توحیدی
۲۱ به تغییرات اساسی در جهان اجتماعی که هویت جهان اجتماعی رامتحول می‌کند تحول فرهنگی گفته می‌شود.	